

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นโรงพยาบาลที่ให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนทั่วไป ตั้งอยู่ในทุกภาคของประเทศ มีขอบเขตความสามารถสูงในด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคที่รุนแรงและซับซ้อน ด้วยเทคโนโลยีทันสมัยเทียบเท่ากับโรงพยาบาลในส่วนกลาง มีหน้าที่หลักสำคัญสามประการคือ ให้บริการด้านการรักษาพยาบาล เป็นสถานศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุข และส่งเสริมการวิจัย (กระทรวงสาธารณสุข, สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2530) ผู้ป่วยที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์เหล่านี้มีจำนวนมากและหลายประเภท ตั้งแต่ประเภทที่มีความรุนแรงน้อยไปถึงประเภท และที่มีความรุนแรงมาก และมีภาวะแทรกซ้อน เนื่องจากประชาชนต้องการบริการด้านการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพ (อินทิมาศุภสินธุ์, 2533) นอกจากนี้ ยังรับรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อนส่งต่อมาจากโรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัดใกล้เคียง จากโรงพยาบาลชุมชน และสถานเอนามัย ดังนั้น ในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพนั้นต้องร่วมกันทุกฝ่าย เช่น ฝ่ายการรักษา ฝ่ายการพยาบาล ฝ่ายส่งเสริมและฟื้นฟูทุกฝ่ายจะต้องพัฒนาการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้มีคุณภาพ เพื่อแก้ปัญหาให้กับผู้ป่วยได้

ฝ่ายการพยาบาลมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อบริการการพยาบาลที่มีคุณภาพให้กับผู้ป่วย โดยมีพยาบาลประจำการเป็นผู้ปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ผู้ป่วย เมื่อพิจารณาความหมายของการปฏิบัติการพยาบาลให้แก่ผู้ป่วย มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมฟื้นฟู และการป้องกันโรค หรือป้องกันปัญหาที่ทำให้สุขภาพเบี่ยงเบนไป พยาบาลประจำการต้องกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การดูแล การให้คำปรึกษา แนะนำ การสอน การนิเทศแก่ผู้ได้รับบาดเจ็บ ผู้มีความพิการ หรือบุคคลปกติ เพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพดี ป้องกันการเจ็บป่วยที่

เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น กิจกรรมดังกล่าวต้องการการตัดสินใจ และทักษะพิเศษโดยตั้งอยู่บนฐานของความรู้และหลักการในศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นฐานอำนาจความเชี่ยวชาญ (American Nurses Association, 1955)

พยาบาลวิชาชีพในตำแหน่งพยาบาลประจำการมีหน้าที่รับผิดชอบสุขภาพและชีวิตของผู้ป่วยโดยตรง โดยผลัดเปลี่ยนกันดูแลผู้ป่วยตลอดเวลา 24 ชั่วโมง โดยเฉพาะในโรงพยาบาลศูนย์ พยาบาลต้องให้การดูแลผู้ป่วยจำนวนมาก ทั้งผู้ป่วยที่มีปัญหารุนแรงและไม่รุนแรง ในการให้การพยาบาลที่มีคุณภาพนั้น พยาบาลจะต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะเฉพาะในการแก้ปัญหาให้กับผู้ป่วยทุกประเภทตามความเหมาะสม ในขณะที่เดียวกัน พยาบาลต้องปฏิบัติงานร่วมกับแพทย์และวิชาชีพอื่น ๆ ในทีมสุขภาพ ตลอดจนผู้เข้ามาศึกษา ได้แก่ นักศึกษาแพทย์ นักศึกษาพยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอื่น ๆ พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาให้แก่ผู้ป่วยและผู้ร่วมงาน เนื่องจากต้องทำหน้าที่เป็นผู้สอนให้คำแนะนำ นิเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ามาศึกษา นอกจากนี้พยาบาลวิชาชีพทุกคนมีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพให้เจริญก้าวหน้า (ฟาริดา อิบราฮิม, 2535) โดยการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ และสม่ำเสมอ การปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพนั้นได้มีผู้กล่าวไว้ว่าขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติ ถ้ามีความพึงพอใจในงานมากก็จะมีประสิทธิภาพ แรงกาย แรงใจ แรงปัญญา ให้แก่งานนั้น แต่ถ้ามีความพึงพอใจในงานน้อยก็จะทำงานตามหน้าที่เท่านั้น (ปราณี อารยะศาสตร์, 2519) และ Good (1973) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นผลมาจากความสนใจและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อคุณภาพของงานนั้น

ความพึงพอใจของพยาบาลได้มีผู้ศึกษารวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลถึงความพึงพอใจในงานของพยาบาลเพื่อนำมาปรับปรุงให้พยาบาลเกิดความพึงพอใจในงานที่จะส่งผลถึงคุณภาพการพยาบาลที่ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน จารุวรรณ เสวการณ (2517) ละออตันดิศรินทร์ (2520) และสุกัญญา แสงมุกข์ (2529) ได้ศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความพึงพอใจ ได้แก่ เงินเดือน สวัสดิการ สภาพของงาน ลักษณะขององค์การ การติดต่อสื่อสาร ความก้าวหน้าในงาน พบว่า พยาบาลมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยภายใน

เกิดจากตัวผู้ปฏิบัติเอง Marriner and others (1977) พบว่า อาจารย์พยาบาลมีความพึงพอใจในด้านความรับผิดชอบ ความเป็นอิสระในการทำงาน ความสำเร็จ และความ เป็นเลิศทางวิชาการมากกว่าปัจจัยภายนอก และ Plawewski and others (1976) ได้ อธิบายไว้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่ออาจารย์พยาบาลที่มีคุณภาพ ได้แก่ การมีอิสระในการ ทำงาน การได้รับยอมรับนับถือ มากกว่าสิ่งจูงใจภายนอก จากผลการวิจัยเหล่านี้พอจะ กล่าวได้ว่าพยาบาลมีความพึงพอใจในงาน จากองค์ประกอบภายในมากกว่าภายนอก

อำนาจความเชี่ยวชาญเป็นองค์ประกอบภายในอย่างหนึ่งที่เกิดจากการใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะพิเศษเฉพาะทาง ที่มีอยู่ในตัวพยาบาลโดยใช้แก้ปัญหาให้แก่ผู้ป่วย ทั้งนี้มี จุดมุ่งหมายเพื่อ ส่งเสริมสุขภาพ บรรเทาความไม่สุขสบาย ป้องกันความเจ็บป่วย และพัฒนา ศักยภาพการดูแลสุขภาพให้ดีที่สุด โดยใช้กระบวนการพยาบาล (Canadian Nurses Association, 1984) อำนาจความเชี่ยวชาญน่าจะมีผลต่อความพึงพอใจในงานของ พยาบาล ในขณะที่ปฏิบัติการพยาบาลต่อผู้ป่วย พยาบาลใช้กระบวนการพยาบาลเป็นแนวทาง ในการแสดงถึงการใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะอย่างเป็นระบบ คือ มีอิสระใน การศึกษาหาข้อมูล วิจัยปัญหา วางแผนการพยาบาล นำแผนไปสู่การปฏิบัติ และประเมินผล ความก้าวหน้าหรือความล้มเหลว ทำให้ทราบถึงความสำเร็จของงานระดับหนึ่งและหาวิธีแก้ ปัญหาใหม่ในปัญหาที่ยังแก้ไขไม่ได้ให้สำเร็จ การแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็น ปัจจัยหนึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน (Marriner and others, 1977)

อำนาจความเชี่ยวชาญนี้ จะได้รับการยอมรับ ต่อเมื่อพยาบาลมีการแสดงออกให้ บุคคลอื่น เห็นว่า พยาบาลมีการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ความรู้และทักษะทางการพยาบาล ทำให้เกิดผลดีต่อผู้ป่วยและผู้รับบริการ มีผลงานเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา แล้วพยาบาลจะเกิดความภาคภูมิใจและมีความพึงพอใจในงาน มีความมั่นใจและมีกำลังใจที่จะ ปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น โดยการศึกษาหาความรู้ทางการพยาบาลและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในวิธีการแก้ปัญหาให้กับผู้ป่วย ให้เป็นที่ยอมรับยกย่องอย่างสม่าเสมอ ซึ่ง สมพงษ์ เกษมสิน (2516: 88) ให้ความเห็นว่าการยกย่องนับถือเป็นสิ่งจูงใจอย่าง

หนึ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานได้ผลดีเช่นเดียวกับกับ ระเบียบ สาคริก (2518: 73) กล่าวว่า การให้การยอมรับนับถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ช่วยให้บุคคลตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ และมีความพยายามหาวิธีแก้ปัญหาให้ได้รับผลดียิ่งขึ้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีเหตุผล โดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นแนวทางในปฏิบัติการพยาบาล และมีการแสดงออกให้ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้รับบริการ ยอมรับว่าการปฏิบัติการพยาบาลนั้นใช้ความรู้ และทักษะทางการพยาบาลและเกิดประโยชน์แก่ผู้รับบริการรวมถึงการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ตำราวารสาร หรือจากประสบการณ์ เพื่อนำมาแก้ปัญหาให้กับผู้ป่วย และผู้รับบริการให้ได้ผลดีเป็นที่ยอมรับ ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถปฏิบัติงานได้รับความสำเร็จตามเป้าหมาย จะเกิดความพึงพอใจในงาน ตามที่ Herzberg (1959) ได้กล่าวถึง ปัจจัยจูงใจที่ทำให้คนเกิดความพึงพอใจในงาน คือ ความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับนับถือ การได้รับผิดชอบงานของตนเองอย่างเต็มที่ และมีโอกาสก้าวหน้าในงาน

แต่ตามความเป็นจริงนั้น การปฏิบัติงานของพยาบาล ยังไม่เป็นที่มั่นใจอย่างเต็มที่ของสังคมทั่วไปว่า พยาบาลปฏิบัติงานมีคุณภาพ ไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ป่วย และวิชาชีพอื่นในทีมสุขภาพ ดังผลการวิจัยของ Mallick (1974, อ้างถึงใน ฟาริดา อิบราฮิม, 2525) โดยการสัมภาษณ์ผู้ป่วยถึงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อพยาบาล และความคาดหวังบริการการรักษาที่ได้รับ พบว่า ผู้ป่วยไม่รู้ถึงควมมีคุณค่าของพยาบาลเลย และเมื่อศึกษาถึงกิจกรรมการพยาบาลที่ผู้ป่วยได้รับ พบว่า ไม่ใช่บริการทางวิชาชีพที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนิศ ลัทธิธรรม (2519) พบว่า ผู้ป่วยไม่ได้รับการบริการที่คาดหวังไว้ อาจเป็นเพราะพยาบาลไม่ใช้ความรู้ทางการพยาบาลให้ประจักษ์แก่ผู้ป่วย ดังคำกล่าวของ รัตนา ทองสวัสดิ์ (2532) ที่ว่า ในทศวรรษแห่งปี ค.ศ. 1980 นี้ ยังมีพยาบาลจำนวนไม่น้อยคำนึงถึงแต่ในเรื่องพื้นฐานทางด้านเทคนิคทางการพยาบาล และผลการวิจัยของ อินทิมา ศุภสิทธิ์ (2533) พบว่า ยังมีกิจกรรมบางอย่างที่ผู้ป่วยมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เช่น การแนะนำเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน การแสดงท่าทีของพยาบาล เมื่อผู้ป่วยแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม แสดงว่าผู้ป่วยต้องการพยาบาลที่สามารถนำความรู้มาแนะนำการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในภาวะที่เจ็บป่วย

ปัจจัยภายในอีกอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในตัวพยาบาลที่นำส่งผลถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญและความพึงพอใจในงานของพยาบาล คือความเชื่ออำนาจควบคุมภายในตน Rotter (1966) กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนนั้น เป็นบุคคลที่มีความเชื่อว่าเหตุการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้น เป็นผลมาจากความสามารถของตนเองและมีความเชื่อมั่นว่าตนเองนั้นสามารถปฏิบัติงานนั้นได้สำเร็จ และผลการศึกษาของ Strickland (1977) สรุปได้ว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน เป็นผู้ที่ตัดสินใจมั่นคง มีความตั้งใจมุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้ เพื่อการตัดสินใจที่ดีและสามารถคิดค้นหาสิ่งแปลกใหม่ ๆ อยู่เสมอ ตั้งใจปฏิบัติงานและมีระบบระเบียบ ใช้กระบวนการแก้ปัญหา และเป็นผู้ที่มีกพบความสำเร็จในงาน

ดังนั้น ถ้าพยาบาลมีความเชื่ออำนาจภายในตนแล้ว จะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงาน เพราะมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่า สามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบอยู่ให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้ นอกจากนี้ ยังยอมรับในความล้มเหลวในการกระทำของตนเอง และพร้อมที่จะศึกษาค้นคว้าหาวิธีการปรับปรุงงาน หรือวิธีการแก้ปัญหาให้ได้รับผลสำเร็จ จากการศึกษาของ Strickland (1977) พบว่า บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน จะเป็นบุคคลที่ได้รับความสำเร็จในการทำงานสูง มีความตั้งใจในการศึกษาหาความรู้ และสามารถค้นหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในงาน ซึ่ง Herzberg (1959) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จในงานเป็นปัจจัยที่จูงใจให้บุคคลมีความพึงพอใจมากที่สุด

จากการศึกษาถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ และความเชื่ออำนาจภายในตนแล้ว พอจะสรุปได้ว่า ถ้าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะมีความสามารถแสดงออกถึงการใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะเฉพาะที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยความมั่นใจ และจะรักษาอำนาจความเชี่ยวชาญไว้ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อช่วยการตัดสินใจ แก้ปัญหาให้ได้รับความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และผู้รับบริการ บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจในงานและมีความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ

นอกจากนี้ ภูมิหลังของพยาบาลประจำการที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน คือ ประสบการณ์ในวิชาชีพ การเข้าร่วมโครงการวิชาการ และการอบรมเฉพาะทางการพยาบาล กล่าวคือ

ในด้านประสบการณ์ในวิชาชีพ ได้มีผู้ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน คือ Simson (1985) พบว่า พยาบาลวิชาชีพจะมีความพึงพอใจในงานมากขึ้น ตามประสบการณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสฤัญญา แสงมุกข์ (2529) พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทางการพยาบาล 1-5 ปี, 6-10 ปี, 11-20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง และความพึงพอใจในงานไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในวิชาชีพที่แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจในงานทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวแปรที่เข้ามามีผลต่อความพึงพอใจในงานที่ได้สร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นได้

ส่วนในด้านการเข้าร่วมโครงการวิชาการ ที่หน่วยงานจัดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของพยาบาล ได้แก่ โครงการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล โครงการการวิจัย การสัมมนาทางวิชาการ เป็นต้น พยาบาลประจำการผู้เข้าร่วมจัดโครงการเหล่านี้มีโอกาสได้แสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ รวมถึงความรู้ทักษะทางการพยาบาลด้วย ถ้าเป็นงานที่ถนัดก็เป็นโอกาสได้แสดง ความสามารถให้ผู้ร่วมงานเห็นถึงความสามารถ แต่ถ้าเป็นงานที่มีความรู้ที่น้อย พยาบาลประจำการจึงต้องใช้ความพยายามและใช้เวลาเพิ่มมากขึ้นที่เป็นเวลาส่วนตัว ดังนั้น การเข้าร่วมโครงการวิชาการนี้จึงน่าจะมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้วย

และในด้านการอบรมเฉพาะทางการพยาบาล เป็นการส่งเสริมให้พยาบาลประจำการมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางการพยาบาลในสาขาที่ปฏิบัติงานอยู่เป็นการสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานอยู่ ซึ่ง Schultz (1982) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์น้อยในตำแหน่งที่ปฏิบัติงานอยู่ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน เป็นการส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายเป็นที่ยอมรับนับถือไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นปัจจัยจูงใจที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน

จากเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าว เป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยใคร่ที่จะศึกษาถึง อำนาจความเชี่ยวชาญ ความเชื่ออำนาจภายในตน การเข้าร่วมโครงการวิชาการ การอบรม เฉพาะทางการพยาบาล ประสบการณ์ในวิชาชีพ และความพึงพอใจในงานของพยาบาล ประจำการ โดยมุ่ง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ กับความ พึงพอใจในงาน ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่ออำนาจภายในตน กับความพึงพอใจในงาน ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ อำนาจภายในตน กับอำนาจความเชี่ยวชาญ เข้าร่วม โครงการวิชาการ การอบรมเฉพาะทาง การพยาบาล ประสบการณ์ในวิชาชีพที่มีต่อความ พึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ ทั้งนี้ เนื่องจากการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถ โดยตรงต่อผู้ป่วยและสามารถปฏิบัติงานให้มีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจ ของผู้ป่วย และบรรลุเป้าหมายขององค์การพยาบาลได้ นับว่าเป็นปัจจัยจูงใจให้พยาบาลเกิด ความพึงพอใจในงาน และส่งเสริมให้พยาบาลมีกำลังใจปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ตามทฤษฎี จูงใจของ Herzberg (1959) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเพื่อให้ทราบว่าปัจจัยเหล่านี้ สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจได้หรือไม่ ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารการพยาบาล ผู้บริหารการศึกษายาบาลนำไปปรับปรุง ส่งเสริม สนับสนุนให้พยาบาล และนักศึกษาพยาบาลให้รู้ถึงอำนาจความเชี่ยวชาญที่มีอยู่และใช้อำนาจ ความเชี่ยวชาญนั้น สามารถเสริมสร้างการพยาบาลให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ส่วนตัวพยาบาลเองนั้น ต้องหาโอกาสใช้อำนาจความเชี่ยวชาญนี้ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย และผู้รับบริการด้านสุขภาพ ในสังคมทั่วไป และในทำนองเดียวกันเป็นการพัฒนาวิชาชีพด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาอำนาจความเชี่ยวชาญ ความเชื่ออำนาจภายในตน การเข้าร่วมโครงการ วิชาการ การอบรมเฉพาะทางการพยาบาล ประสบการณ์ในวิชาชีพ กับความพึงพอใจในงานของ พยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจความเชี่ยวชาญ ความเชื่ออำนาจภายในตน การเข้าร่วมโครงการวิชาการ การอบรมเฉพาะทางการพยาบาล ประสบการณ์ในวิชาชีพ กับ ความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

3. ศึกษาตัวทำนาย คือ อำนาจความเชี่ยวชาญ ความเชื่ออำนาจภายในตน การเข้าร่วมโครงการวิชาการ การอบรมเฉพาะทางการพยาบาล ประสบการณ์ในวิชาชีพต่อความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ปัญหาการวิจัย

1. อำนาจความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจภายในตนอย่างไร
2. อำนาจความเชี่ยวชาญของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานอย่างไร
3. พยาบาลประจำการที่มีความเชื่อ อำนาจภายใน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจหรือไม่
4. การเข้าร่วมโครงการวิชาการ การอบรมเฉพาะทางการพยาบาลและประสบการณ์ในวิชาชีพ มีผลต่อความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างใด
5. อำนาจความเชี่ยวชาญ ความเชื่ออำนาจภายในตน การเข้าร่วมโครงการวิชาการ การอบรมเฉพาะทางการพยาบาล ประสบการณ์ในวิชาชีพ ร่วมกันทำนายความพึงพอใจของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ เฉพาะที่ปฏิบัติงานในหน้าที่พยาบาลประจำการในหอผู้ป่วยอายุรกรรม หอผู้ป่วยศัลยกรรม หอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ หอผู้ป่วยสูติกรรม หอผู้ป่วยนรีเวชกรรม และหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม โดยยกเว้นหอผู้ป่วยวิกฤต ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์ มี 5 ตัว ได้แก่ อำนาจความเชี่ยวชาญ ความเชื่ออำนาจภายในตน การเข้าร่วมโครงการวิชาการ การอบรมเฉพาะทางการพยาบาล และประสบการณ์ในวิชาชีพ

ตัวแปร เกณฑ์ ได้แก่ ความพึงพอใจในงาน

ข้อตกลงเบื้องต้น

อำนาจความเชี่ยวชาญของพยาบาลประจำการ วัดจากการรายงานที่ตรงตามสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นจริงของพยาบาลประจำการที่เป็นตัวอย่างประชากร

สมมติฐานการวิจัย

1. สมมติฐานเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญกับความเชื่ออำนาจภายในตน

พยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่เจ็บป่วยนั้น พยาบาลเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาที่ยี่สิบสี่ชั่วโมง ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ที่ได้เรียนมาจากสถาบันการศึกษา และความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ รวมทั้งจากการศึกษาเพิ่มเติม รวมเป็นพลังอำนาจ (Power) ที่เกิดขึ้นในตัวพยาบาล โดยพยาบาลสามารถสร้างได้เอง โดยไม่ต้องพึ่งพาวิชาชีพอื่น พลังอำนาจนี้คือ "อำนาจความเชี่ยวชาญ" (Expert Power) และพยาบาลสามารถใช้อำนาจความเชี่ยวชาญนี้ด้วยการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นโดยใช้ศาสตร์ทางการพยาบาล เช่น การนำกระบวนการพยาบาล (Nursing Process) มาใช้วางแผนในการพยาบาลแก่ผู้ป่วย ทำให้พยาบาลมีโอกาสรู้ความสามารถอย่างเต็มที่มีอิสระ ตัดสินใจเลือกวิธีที่เหมาะสมช่วยเหลือผู้ป่วย พวงรัตน์ บุญญาบุรักษ์ (2525) กล่าวว่า อำนาจในการปฏิบัติการพยาบาล (Power in Professional Practice) หมายถึงความรู้สึกรับผิดชอบที่พยาบาลมีอยู่ในขณะปฏิบัติงาน สืบเนื่องมาจากความรู้

ความสามารถและประสบการณ์ที่สร้างสมไว้ ทำให้มีพลังอำนาจเกิดขึ้นในตนเอง แล้วปรากฏในการปฏิบัติต่อผู้มารับบริการ คือ อำนาจของพยาบาลทำให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลตามขอบเขตของวิชาชีพ และสามารถใช้ความรู้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการดูแล และช่วยยืนยันการตัดสินใจในการปฏิบัติการพยาบาล แต่จากการศึกษาพบว่า พยาบาลใช้อำนาจความเชี่ยวชาญน้อยมาก กล่าวคือ พยาบาลมุ่งแต่ปฏิบัติงานตามคำสั่งการรักษาให้เสร็จทันเวลา หรือเน้นแต่เทคนิคพื้นฐาน (รัตนา ทองสวัสดิ์, 2532) การปฏิบัติการพยาบาลไม่ใช้ความรู้ทางศาสตร์ทางการพยาบาล (Jinny, 1990) ทั้ง ๆ ที่การศึกษาพยาบาล ปัจจุบันนี้ได้ผลิตพยาบาลวิชาชีพในระดับปริญญาตรีแล้ว (รายงานการประชุมแห่งชาติ ครั้งที่ 9, 2535) มีการนำศาสตร์ทางการพยาบาล คือ ทฤษฎีการพยาบาลเข้ามาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้น แต่พยาบาลยังแสดงออกถึงการใช้อำนาจ ความเชี่ยวชาญน้อย อาจเป็นเพราะบุคลิกลักษณะของตัวพยาบาล คือ ลักษณะเชื่อมั่นในตนเอง ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี นั่นคือ บุคลิกของบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน (Internal Locus of Control) จากการศึกษาของ Rotter (1966) พบว่าผู้ที่มีอำนาจภายในตนเอง เป็นผู้ที่ยอมรับการกระทำของตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ รวมทั้งยอมรับความสำเร็จ และความล้มเหลวในการปฏิบัติการพยาบาล การกล้าแสดงออกถึงการให้ใช้ความรู้ความสามารถของพยาบาลเป็นสิ่งที่จำเป็น John Neaves (1989) ได้ศึกษาในนักศึกษาพยาบาลปีที่ 4 ระดับปริญญาตรี พบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน มีความสัมพันธ์กับการมีอิสระในการตัดสินใจปฏิบัติการพยาบาล และ Dufault (1985) ได้วิจัยเชิงทดลองในนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองให้อบรมเปลี่ยนแปลง ความเชื่ออำนาจภายในตน เพื่อนำผลที่ได้มาจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ให้นักศึกษาพยาบาลเพื่อเตรียมพยาบาลในอนาคต ให้มีความเชื่ออำนาจภายในตนและสามารถจัดการต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เป็นการยืนยันว่าพยาบาลที่สามารถตัดสินใจปฏิบัติการพยาบาลได้ดีนั้น เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถได้ดี นั่นคือพยาบาลที่มีอำนาจภายในตนนั้นมีความสัมพันธ์กับการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ

จากแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ และความเชื่ออำนาจภายในตน

สมมติฐานที่ 1

การแสดงออกถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่ออำนาจภายในของพยาบาลประจำการ

2. สมมติฐานเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ กับความพึงพอใจในงาน

ในการปฏิบัติการพยาบาลให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายคือ คุณภาพการพยาบาลเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ พยาบาลต้องใช้องค์ความรู้ความสามารถทางศาสตร์การพยาบาลกับผู้ป่วยเป็นอำนาจของตัวเองที่มีอิทธิพลเหนือผู้ป่วยเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือและการยอมรับของผู้ป่วยและญาติเป็นการนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย คือ ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่เหมาะสม กลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้ตามสภาพโดยเร็ว ผลสำเร็จของงานเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปนี้ เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่ง (Herzberg, 1959) ทำให้พยาบาลมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน รู้ถึงคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) และเกิดความพึงพอใจในงาน Brown (1980) กล่าวถึงพยาบาลที่มีอำนาจว่าทำให้พยาบาลรู้สึกตนเองว่ามีคุณค่า Bush (1988) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสูญเสียอำนาจกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ จำนวน 277 คน ในโรงพยาบาลขนาดต่าง ๆ ได้ผลโดยรวมว่าพยาบาลประจำการที่มีความสูญเสียอำนาจมาก จะมีความพึงพอใจในงานน้อย และพยาบาลประจำการที่มีความรู้สึกสูญเสียอำนาจน้อย จะมีความพึงพอใจในงานมาก แสดงว่าถ้าพยาบาลมีโอกาสใช้ความรู้ทางการพยาบาลอย่างเต็มที่ขณะปฏิบัติงานจะมีความพึงพอใจมาก

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญกับความพึงพอใจในงาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 การแสดงออกถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ

3. สมมติฐานเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจภายในตนกับพึงพอใจในงาน ลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนนั้น Rotter (1966) ได้สรุปพฤติกรรมที่สำคัญจากผลการวิจัย ว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูงนั้น เป็นบุคคลที่มีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม มีความพยายามปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง โดยการใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ด้วยความมานะพยายามและได้รับความสำเร็จในงานสูง และเมื่อประสบความล้มเหลวจะใช้ความรู้ความสามารถปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานสำหรับพยาบาล Dufault (1985) พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีความเชื่ออำนาจในตนนั้นยอมรับตัวเองว่าสามารถรับผิดชอบต่อตนเองและควบคุมวิชาชีพพยาบาลในอนาคตได้ด้วยความรู้ความสามารถของพยาบาลเอง แสดงว่าพยาบาลในอนาคตที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเองนั้น เป็นพยาบาลที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และปรับปรุงเองให้มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมแล้วมีความสำเร็จในงาน ซึ่งเป็นปัจจัยจูงใจภายในอย่างหนึ่งที่บุคคลเกิดความพึงพอใจในความสำเร็จของงานสนับสนุนโดยงานวิจัยของ มานีย์ อ้อยเจริญพงษ์ (2528) พบว่า พยาบาลที่มีแนวคิดปรับปรุงตนเองสูง มีความพึงพอใจในงานสูงด้วย

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจภายในตนกับความพึงพอใจในงาน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 3 ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานพยาบาลประจำการ

4. สมมติฐานเกี่ยวกับตัวแปร ประสบการณ์ในวิชาชีพ กับความพึงพอใจในงาน ประสบการณ์ในวิชาชีพ

จากการศึกษางานวิจัยของหลายท่าน พบว่า พยาบาลที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจในงานทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกันมีดังนี้คือ จารุวรรณ เสวกวรรณ (2517) อีรา เหมินทร์ (2524) พบว่า พยาบาลที่มีประสบการณ์การพยาบาล 1 - 5 ปี จะมีความพึงพอใจในงานน้อยกว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานมานาน 6 - 10 ปี หรือมากกว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษา ของ Simson (1985 อ้างถึงใน สุกัญญา แสงมุกข์, 2529) พบว่า ความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระยะเวลาที่จบการศึกษา ซึ่งไม่

สอดคล้องกับ มานีย์ อัจฉริณพงษ์ (2528) คือ พยาบาลที่มีอายุการทำงานระหว่าง 1 - 6 ปี และ 14 - 20 ปี มีความพึงพอใจในงานระดับสูง ส่วนพยาบาลที่มีความพึงพอใจในงานระดับต่ำ คือ พยาบาลที่มีอายุการทำงาน 7 - 13 ปี แต่ผลงานวิจัยของ สุกัญญา แสงมุกข์ (2529) พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทางการพยาบาล 1 - 5 ปี, 6 - 10 ปี, 11 - 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในงานระดับปานกลาง และความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาประสบการณ์ในวิชาชีพที่แตกต่างกัน โดยตั้งสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 4 พยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์ แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจในงานไม่แตกต่างกัน

5. สมมติฐานเกี่ยวกับการอบรมเฉพาะทางการพยาบาลกับความพึงพอใจในงาน การอบรมเฉพาะทางการพยาบาล ทั้งภายในและภายนอกสถาบันในขณะปฏิบัติงาน หรือเมื่อปฏิบัติงานระยะหนึ่งแล้วจะช่วยฟื้นฟูความรู้ทางวิชาการ เพื่อนำความรู้มาปรับปรุงการทำงานให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยจูงใจให้เกิดความพึงพอใจในงาน งานวิจัยของธีรา เหมินทร์ (2524) พบว่า พยาบาลส่วนภูมิภาคและพยาบาลส่วนกลางมีความพึงพอใจในความก้าวหน้าในการทำงานอยู่ในระดับสูง แต่ตรงกันข้ามกับ จารุวรรณ เสวกรวรรณ (2517) และเยาวลักษณ์ เลหาหะจินดา (2517) พบว่า ความพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในงานของพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับต่ำ และโอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม โดยส่วนรวมแล้วพยาบาลมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ธีรา เหมินทร์ (2524) พบว่า พยาบาลมีความพึงพอใจต่อการมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจในความก้าวหน้าอยู่ในระดับสูง เป็นเพราะตัวอย่างประชากร เป็นพยาบาลเข้าร่วมประชุมแห่งชาติ ครั้งที่ 6 เป็นพยาบาลที่ทางหน่วยงานเห็นความสามารถและส่งเสริมจะให้ตำแหน่งสูงขึ้นในโอกาสต่อไป และอีกส่วนหนึ่งเป็นพยาบาลที่สนใจเข้าร่วมประชุมเอง โดยหน่วยงานไม่ได้ส่งมาก็นับได้ว่าพยาบาลกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่มีความมานะพยายามหาความรู้เพิ่มเติมเมื่อมีโอกาส ในการวิจัยครั้งนี้จึงสนใจศึกษาพยาบาลประจำการที่ได้รับการอบรมกับไม่ได้รับการอบรมเฉพาะทางการพยาบาล โดยตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 5 พยาบาลประจำการที่ได้รับการอบรมเฉพาะทางการพยาบาล จะมีความพึงพอใจในงานสูงกว่าพยาบาลประจำการที่ไม่ได้รับการอบรมเฉพาะทางการพยาบาล

6. สมมติฐานเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการวิชาการกับความพึงพอใจในงาน พยาบาลที่เข้าร่วมโครงการวิชาการของหน่วยงาน เช่น เข้าร่วมเป็น คณะกรรมการจัดการสัมมนาภายในแผนก เป็นกรรมการในโครงการให้ความรู้แก่ประชาชน หรือเป็นผู้เข้าร่วมในโครงการการวิจัยของโรงพยาบาล แสดงว่าพยาบาลเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน เป็นโอกาสให้พยาบาลได้ใช้ ความรู้ความสามารถในงานที่ทำทลายความสามารถ เป็นงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นปัจจัยจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน แต่ยังไม่มีการศึกษาโดยตรงใน เรื่องเกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงนำการเข้าร่วมโครงการวิชาการเข้ามาศึกษาด้วยว่าจะมีผลต่อ ความพึงพอใจในงาน โดยตั้งสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 6 พยาบาลประจำการที่เข้าร่วมโครงการวิชาการ มีความ พึงพอใจในงานสูงกว่าพยาบาลประจำการที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการวิชาการ

สมมติฐานที่ 7 การแสดงออกถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ ความเชื่อ อำนาจภายในตน การได้รับการอบรมเฉพาะทางการพยาบาล การเข้าร่วมโครงการวิชาการ และประสบการณ์ในวิชาชีพพร้อมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ความจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. อำนาจความเชี่ยวชาญ (Expert Power) หมายถึง การแสดงออกของ พยาบาลประจำการที่แสดงถึงการสร้างการยอมรับ และการใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญใน 4 ลักษณะ คือ การใช้เหตุผลในการปฏิบัติการพยาบาล การกล้าแสดงออกถึงการมีความรู้ความ เชี่ยวชาญในวิชาชีพพยาบาล การสร้างความเชื่อมั่นในความรู้ความเชี่ยวชาญทางการพยาบาล และการได้รับการยอมรับการใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญทางการพยาบาล วัดด้วยแบบสอบถามที่ สร้างขึ้นเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับของการปฏิบัติ

1.1 การใช้เหตุผลในการปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง การปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการที่แสดงออกถึงการใช้กระบวนการพยาบาลที่ถูกต้องตามขั้นตอนประกอบด้วย การประเมินปัญหาสุขภาพ การวินิจฉัยปัญหา การปฏิบัติการพยาบาล การประเมินผลวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ผู้ป่วย ด้วยเหตุผลทางวิชาการในวิชาชีพพยาบาล

1.2 การกล้าแสดงออกถึงการมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพพยาบาล หมายถึง การกล้าแสดงออกของพยาบาลประจำการด้วยความมั่นใจในการอภิปรายปัญหาร่วมกับทีมพยาบาล ทีมสุขภาพ การปฏิบัติการพยาบาล การประชุม

1.3 การสร้างความเชื่อมั่นในความรู้ความเชี่ยวชาญทางการพยาบาล หมายถึง การแสดงออกของพยาบาลประจำการที่บ่งบอกถึงความสนใจ เข้ารับการฝึกอบรมเฉพาะทางการพยาบาล ศึกษาด้วยตนเองจากตำรา จากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ผลการวิจัย รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

1.4 การได้รับการยอมรับ การใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญทางการพยาบาล หมายถึง พยาบาลประจำการได้รับการยอมรับและศรัทธาจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ ในการใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญทางการพยาบาล

2. ความเชื่ออำนาจภายในตน (Internal locus of control) หมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อ หรือรับรู้สาเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตน ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว เกิดจากการกระทำของตนเอง มีบุคลิกลักษณะที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและพยายามปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ เห็นคุณค่าของทักษะและความพยายามของตนเอง ใช้กระบวนการแก้ปัญหา มีความเชื่อมั่นในเหตุผล มีความตั้งใจศึกษาหาความรู้ และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น

3. ความพึงพอใจในงาน (Job satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อการปฏิบัติงาน ได้รับผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้รับบริการ มีโอกาสได้รับผิดชอบงานที่สำคัญและงานที่ท้าทายความสามารถตามศักยภาพของตน มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ในด้านทักษะความรู้และความสามารถในขอบเขตของวิชาชีพพยาบาล

3.1 ความสำเร็จในงาน (achievement) เป็นความรู้สึกลาบลิ้มที่ได้ปฏิบัติงานลุล่วงไปได้ด้วยดีตามเป้าหมาย

3.2 การยอมรับนับถือ (recognition) คือ การได้รับการยกย่องชมเชย ผลการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชา เพื่อร่วมงาน วิชาชีพอื่นในทีมสุขภาพและจากผู้รับบริการ

3.3 ลักษณะของงานเป็นงานที่น่าสนใจ เป็นงานที่ท้าทายความสามารถ ได้ใช้ความพยายาม และต้องใช้ความคิดหาวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

3.4 ความรับผิดชอบ (responsibility) คือ การมีโอกาสได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างเต็มที่ และมีอิสระในการปฏิบัติงาน

3.5 ความก้าวหน้า (advancement) คือ การได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ความสามารถโดยการศึกษาด้วยตนเอง การได้รับการอบรม การเข้าร่วมโครงการวิชาการของพยาบาล และการเข้าร่วมประชุมวิชาการของสถาบันต่าง ๆ

4. ภูมิหลัง หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ประสบการณ์ในวิชาชีพ การเข้าร่วมโครงการวิชาการ การเข้ารับการอบรมเฉพาะทาง การพยาบาล

4.1 ประสบการณ์ในวิชาชีพ หมายถึง จำนวนปีที่พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติการพยาบาล

4.2 การเข้าร่วมโครงการวิชาการ หมายถึง การมีโอกาสเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการวิชาการ ภายในแผนกของโรงพยาบาล หรือเข้าร่วมโครงการวิจัย และโครงการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล

4.3 การอบรมเฉพาะทาง การพยาบาล หมายถึง พยาบาลประจำการที่เป็นตัวอย่างประชากร เคยได้รับการอบรมในหลักสูตรเกี่ยวกับการพยาบาลเฉพาะสาขาระยะเวลาดังแต่ 1 สัปดาห์ ถึง 6 เดือน

5. โรงพยาบาลศูนย์ หมายถึง โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ของโรงพยาบาลศูนย์ และกระทรวงสาธารณสุขได้ให้ชื่อว่าเป็นโรงพยาบาลศูนย์

6. แผนกที่ปฏิบัติงาน หมายถึง แผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม ออร์โธปิดิกส์ กุมารเวชกรรม สูติกรรมหลังคลอด และนรีเวชกรรม

7. พยาบาลประจำการ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลระดับประกาศนียบัตร เทียบเท่าปริญญาตรี ปริญญาตรี หรือสูงกว่า และได้ขึ้นทะเบียนให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสาขาการพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้น 1 และปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการพยาบาลในการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพให้ใช้อำนาจความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการพยาบาลและสร้างความเชื่ออำนาจภายในตนเองก่อนประโยชน์ต่อผู้มารับบริการโดยตรง
2. เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารการพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพมองเห็นถึงความสำคัญของอำนาจความเชี่ยวชาญและสร้างเสริมความเชื่ออำนาจภายในตนเองที่มีผลต่อผู้รับบริการและต่อตนเอง
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการศึกษา ได้จัดประสบการณ์ และการเรียนการสอนให้ ตระหนักถึงการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญและสร้างความเชื่ออำนาจภายในตนเองให้เกิดขึ้นด้วยในกระบวนการเรียนการสอน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย